Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Креативне мислення

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань J Транспорт та послуги

спеціальність J3 «Туризм та рекреація»

освітня програма «Міжнародний туризм і рекреація»

вид дисципліни за вибором

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

" 27" серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Ірина ШАМАРА

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від "26" серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

_____ доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Міжнародний туризм і рекреація» за другим (магістерським) рівнем

Гарант освітньої програми «Міжнародний туризм і рекреація» за другим (магістерським) рівнем

_____ доц. Поліна ПОДЛЕПІНА
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від "27" серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

_____ доц. Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Креативне мислення» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний туризм і рекреація» підготовки магістра за спеціальністю J3 Туризм та рекреація.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни
формування у студентів здатності до системного та нестандартного мислення, розвитку креативного підходу до вирішення професійних і життєвих задач, а також освоєння методів та технік генерації ідей, критичного аналізу та інноваційного застосування знань у різних сферах діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни
Знати:
- основні теорії та підходи до креативного мислення;
- методи генерації та оцінки ідей;
- принципи нестандартного та критичного мислення;
- інструменти креативного вирішення проблем у професійній та особистій діяльності;

Вміти:
- генерувати нові ідеї та варіанти рішень нестандартних завдань;
- критично оцінювати та відбирати найбільш ефективні ідеї;
- застосовувати техніки креативного мислення (мозковий штурм, скемпінг, mind-mapping тощо);
- інтегрувати креативні підходи у професійну та особисту діяльність;
- вирішувати проблеми у командній роботі, використовуючи колективний креатив;
- адаптувати креативні рішення до конкретних умов і обмежень;
- аналізувати існуючі процеси та пропонувати інноваційні вдосконалення.

1.3. Кількість кредитів 3
1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
18 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
9 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
63 год.	82 год.

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується

відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- загальні компетентності:

ЗК1 Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності;

ЗК6 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК7 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв’язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

1.8. Пререквізити: Попередні умови для вивчення дисципліни відсутні, її опанування не потребує спеціальної підготовки з інших освітніх компонентів та може вивчатися самостійно

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема № 1. Вступ до креативного мислення

Визначення креативності та креативного мислення. Значення креативного мислення в сучасному світі Основні властивості, характеристики та типи креативного мислення. Теорії творчого мислення.

Тема № 2. Формування креативної особистості та креативне лідерство

Поняття креативної особистості, риси та характеристики. Методи розвитку креативного потенціалу особистості. Креативне лідерство: що це і які його основні функції. Ключові якості креативного лідера та їхній вплив на команду. Роль креативного лідерства у стимулюванні інноваційної діяльності

Тема №3. Процес креативного мислення та пошук креативних рішень в колективі

Сутність та види креативності в бізнесі. Ознаки креативного процесу. Потенціал креативного мислення. Суб'єкти креативного мислення. Глобальні виклики для здійснення креативного мислення. Особливості командної креативності. Ролі та функції учасників креативних команд. Вирішення конфліктів і підтримка креативної атмосфери. Управління креативним потенціалом у групі. Сутність процесу пошуку креативних рішень. Сучасні моделі процесу пошуку креативних рішень. Етапи розробки креативних рішень в організації. Моделі організації креативності в бізнесі

Тема № 4. Методи та техніки генерування ідей

Основні методи генерації ідей: мозковий штурм, шість капелюхів мислення, скетчинґ тощо. Евристичні та інші техніки творчого пошуку. Практичні поради для розвитку навичок ідейного генерування. Аналіз та відбір найбільш вдалих ідей. Методи стимулювання колективного генерування ідей.

Тема № 5. Критичне мислення та оцінка ідей

Основи критичного мислення. Критерії оцінки та відбору креативних ідей. Методи аналізу ідей. Подолання когнітивних упереджень у процесі оцінки. Баланс між креативністю і реалістичністю.

Тема № 6. Візуалізація та презентація ідей

Важливість візуалізації для креативного процесу. Основні інструменти та прийоми візуалізації (діаграми, інфографіка, карти думок). Техніки презентації та донесення ідей до аудиторії. Підготовка та структура ефективної презентації ідей

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до креативного мислення	16	4	2			10	16	2	2			12
Тема 2. Формування креативної особистості та креативне лідерство	16	4	2			10	16	2				14
Тема 3. Процес креативного мислення та пошук креативних рішень	16	4	2			10	16	2				14
Тема 4. Методи та техніки генерування ідей	13	2	2			10	14					14
Тема 5. Критичне мислення та оцінка ідей	13	2				10	14					14
Тема 6. Візуалізація та презентація ідей	16	2	1			13	14					14
Усього годин	90	18	9			63	90	6	2			82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Тема № з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до креативного мислення	2
2	Тема 2. Формування креативної особистості та креативне лідерство	2
3	Тема 3. Процес креативного мислення та пошук креативних рішень	2
4-5	Тема 4. Методи та техніки генерування ідей Тема 5. Критичне мислення та оцінка ідей	2
6	Тема 6. Візуалізація та презентація ідей	1
	Разом	9

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість; Годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Вступ до креативного мислення: - Охарактеризувати теорії творчого мислення; - Знайти 5 відомих цитати про креативність і пояснити їхній зміст;	10	12

	- Візуалізувати у вигляді схеми або колажу ситуації, де студенти проявляли креативність у навчанні, побуті чи спілкуванні. Додати короткий опис: що мотивувало так діяти нестандартно; - Обрати одну звичну річ і скласти список із 10 нових способів її використання; - Підготувати доповіді та презентації за вказаними завданнями		
2	Тема 2. Формування креативної особистості та креативне лідерство: - Розробити *«Портрет креативного лідера XXI століття». Необхідно* обрати реального або вигаданого лідера (підприємець, науковець, діяч культури, громадський активіст), описати 5 рис його креативності та навести приклади з реального життя або проєктів. - Визначте, як можна розвинути ці якості у собі (мініплан особистісного розвитку); - Підготувати доповіді та презентації за вказаними завданнями	10	14
3	Тема 3. Процес креативного мислення та пошук креативних рішень: - Розглянути процес управління креативним потенціалом у групі; - Охарактеризувати моделі організації креативності в бізнесі; - Обрати звичну проблему (наприклад, затори в місті, нецікаві лекції, черги в супермаркетах), описати 3–4 етапи процесу пошуку рішення за моделлю (підготовка → інкубація → інсайт → перевірка). Сформулюйте одне (або декілька) креативне рішення для цієї проблеми; - Підготувати доповіді та презентації за вказаними завданнями	10	14
4	Тема 4. Методи та техніки генерування ідей - Обрати дві техніки генерування ідей та порівняти їхні переваги та недоліки; - Сформулюйте 10 практичних порад для розвитку навичок ідейного генерування; - Підготувати доповіді та презентації за вказаними завданнями	10	14
5	Тема 5. Критичне мислення та оцінка ідей: - Обрати 3 новини або публікації з соцмереж. Проаналізувати їх достовірність, використовуючи інструменти фактчекінгу. Визначити, які ознаки маніпуляції або емоційного впливу використовуються. Підготувати коротке порівняння: «Як я сприймав(ла) це повідомлення спочатку і після аналізу»; - Визначити критерії, за якими необхідно	10	14

	оцінювати ідеї; - Запропонувати варіанти подолання когнітивних упереджень у процесі оцінки; - Підготувати доповіді та презентації за вказаними завданнями		
6	Тема 6. Візуалізація та презентація ідей: - Обрати власну ідею. Візуалізувати її у форматі 1–5 слайдів, постера чи сторітелінгу (можна використати Canva, Miro, PowerPoint). Застосувати принципи ефективної візуалізації. Додати короткий опис презентації окремим документом. - Підготовка до поточного тестового контролю за всіма темами курсу.	13	14
	Разом	63	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Під методом навчання розуміємо спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на досягнення мети вивчення дисципліни, рішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи: словесні (бесіда, пояснення, розповідь, навчальна дискусія); наочні (демонстрація, ілюстрування); практичні (вирішення задач, відповіді на тести, вправи, практична робота) тощо.

Крім традиційних, використовуються й інші, так звані «активні» методи навчання, особливістю яких є спонукання студента і викладача до активності та обов'язкова взаємодія в процесі навчання студентів між собою чи з іншими суб'єктами навчально-виховного процесу (ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, кейси, онлайн робота тощо).

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських (практичних) заняттях відповідно до контрольних цілей.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

Контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських (практичних) занять;

Контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;

Контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні задачі;

Контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

усні відповіді та презентації на семінарських заняттях;

письмового експрес-контролю;

тестові завдання;

виконання творчих завдань;

розв'язування ситуаційних задач.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховуються при визначенні підсумкової залікової оцінки з дисципліни. Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

До заліку допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40 балів.

Час виконання – до 90 хвилин**.**

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Креативне мислення», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=19091

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни:
вивчення та засвоєння тем (активна робота протягом семестру, виконання практичних завдань, виступи з доповідями та презентаціями, ведення опорного конспекту (стислого і системного викладання основного теоретичного матеріалу), відвідування занять з проактивною поведінкою на них, поточний тестовий контроль (30 балів) – 60 балів).

Підсумковий контроль – 40 балів (1 бал за кожну вірну відповідь тестового завдання).

Поточний контроль та самостійна робота							**Разом**	**Залік**	**Сума**
Т1	**Т2**	**Т3**	**Т4**	**Т5**	**Т6**	**ПТК**	**60**	**40**	**100**
5	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**30**			
(мінімум – 25)									

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав ***не менше 25 балів***.

Студент може отримати за власним бажанням заохочувальні бали, а саме: – підготовка тез конференцій – до 5 балів, - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни – до 10 балів; - проходження профільних тренінг-курсів чи

дистанційних курсів (в тому числі англомовних) з використанням сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу) - до 10 балів

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

- ✓ максимальний бал (5), передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Креативне мислення», за роботу в рамках теми на лекційних та семінарських (практичних) заняттях отримує студент, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, активно доповнює хід обговорення проблемних питань; систематично відвідує заняття та веде опорний конспект лекцій.
- ✓ 4 бали за роботу в рамках теми на лекційних та семінарських (практичних) заняттях отримує студент, який на достатньому рівні засвоїв та володіє навчальним матеріалом, викладає його під час усних виступів, може відповісти на питання за темою, припускаючись незначних помилок, відвідує заняття та веде опорний конспект лекцій.
- ✓ 3 бали за роботу в рамках теми на лекційних та семінарських (практичних) заняттях отримує студент, відповіді якого є недостатньо глибоким, завдання виконане правильно, але без глибокого аналізу чи оригінальності. Можливі пропуски важливих моментів або неточності. Присутній базовий аналіз, але без глибокого занурення в тему або критичного підходу. Спостерігається частково відвідування заняття та несистематичне ведення конспекту лекцій.
- ✓ мінімальний бал (1-2), передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Креативне мислення», за роботу в рамках теми на лекційних та семінарських (практичних) заняттях отримує студент, який не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, не приймає участь в обговоренні проблемних питань, майже не відвідує заняття.
- ✓ не отримує балів (0), студент, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не відвідує заняття.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	**Оцінка**
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
0–49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Ґріффітс К., Костi М. Посібник із креативного мислення / К. Ґріффітс, М. Костi. — Київ : Видавництво «Vivat», 2023. — 256 с.
2. Лескі К. Креативність як шторм / К. Лескі. — Київ : АртХус, 2023. — 198 с.
3. Маєр, Д. Workflow. Практичний посібник до творчого процесу / Д. Маєр. — Львів : Видавництво «Nash Format», 2020. — 210 с.
4. Креативний менеджмент: Навчальний посібник / Л. Є. Довгань, Н. І. Ситник. – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 248 с.
5. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Креативний менеджмент : навчальний посібник (практикум). Біла Церква : Білоцерківдрук, 2021. 150 с.
6. Креативний менеджмент: практикум : навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес

адміністрування» / уклад. Н. І. Ситник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 147 с.
7. Мрихіна, О. Курс креативне мислення : підручник / О. Мрихіна. — Київ : Tech StartUp School, 2025. — 137 с.
8. Креативне мислення [Creative Thinking] : навч. посіб. / за ред. М. В. Ситницького. Київ : Національний центр розвитку креативного підприємництва КНУ ім. Т. Шевченка, Видавництво Ліра-К, 2020. 100 с.
9. Adair, J. The Art of Creative Thinking / J. Adair. — London : Kogan Page, 2018. — 192 p.

Допоміжна література

1. Іванова Н. Ю., Корольова О. О. Практичні засади формування креативного персоналу компанії. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. №1. С. 113 – 118.
2. Ковтуненко Д. Ю., Кімінчиджи Г. І. Особливості управління інноваційними ідеями на підприємстві. Економіка: реалії часу. 2020. № 6 (52). С. 35 - 46.
3. Ліпін М. Творчість та креативність: способи людського існування. Вісник КНТЕУ. 2019. № 1. С. 79 – 91.
4. Танасюк І. М., Кіршо С. М. Розвиток креативності персоналу підприємства 17 як стратегічна умова конкурентоспроможності компанії. Економіка та суспільство. 2022. № 37. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37- 76.
5. Simonton D. K. Creativity: Cognitive, Developmental, Personal and Social Aspects. American Psychologist. 2020. Vol. 55. Iss. 1. P. 151–158. DOI: https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.151. 1
6. Saukh I., Vikarchuk O. Creativity in Management and Creative Management: Meta-Analysis. Marketing and Management of Innovations. 2021. №1. P. 65-80. DOI: http://doi.org/10.21272/mmi.2021.1-06.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Креативна Країна : веб-сайт. URL: https://creativecountry.org/project
2. Creative Thinking: Techniques and Tools for Success : EDX : веб-сайт. URL: https://www.edx.org/learn/creativity/
3. Креативне мислення: ВУМonline: веб-сайт. URL: https://vumonline.ua/search/?search=Креативне+мислення

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Креативне мислення», режим доступу: https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=19091